

TEMELJNI PROGRAM

Blizu ljudem.

**Temeljni program je sprejel 3. kongres NSi
na zasedanju dne 28. novembra 2009 v Mariboru.**

KAZALO

I	Predgovor	4
II	Preambula.....	5
III	Naša identiteta in naša načela.....	6
III.1	Naša identiteta.....	6
III.2	Naša načela.....	7
III.2.1	Naš pogled na človeka	7
III.2.2	Svoboda.....	7
III.2.3	Odgovornost.....	8
III.2.4	Narava in trajnostni razvoj.....	8
III.2.5	Pravičnost	8
III.2.6	Uspešnost	9
III.2.7	Varnost.....	9
III.2.8	Partnerstvo.....	9
III.2.9	Subsidiarnost	10
III.2.10	Sodelovanje in soodločanje.....	10
III.2.11	Strpnost.....	10
IV	Naša stališča	11
IV.1	Trdna demokracija	11
IV.1.1	Obsodba totalitarizma	11
IV.1.2	Naloge države	11
IV.1.3	Parlamentarna demokracija.....	12
IV.1.4	Lokalna samouprava in pokrajine	12
IV.1.5	Odnos med državo in cerkvami ter verskimi skupnostmi	13
IV.1.6	Mediji.....	13
IV.1.7	Varnost in boj proti kriminalu	14
IV.2	Ekološko-socialno-tržno gospodarstvo	14
IV.2.1	Temeljne vrednote ekološko-socialno-tržnega gospodarstva	14
IV.2.2	Slovenija kot kraj za zaposlitev in podjetništvo	15
IV.2.3	Davčna, proračunska in monetarna politika.....	16

IV.2.4	Kmetijstvo	16
IV.2.5	Energetska politika	17
IV.3	Sodobna družba vrednot.....	18
IV.3.1	Družina.....	18
IV.3.2	Domovina slovenskega naroda	19
IV.3.3	Otroci, mladina in starejši ter osebe s posebnimi potrebami	20
IV.3.4	Tujci	20
IV.3.5	Socialna pravičnost	21
IV.4	Življenje in okolje.....	21
IV.4.1	Demografski izzivi	21
IV.4.2	Zdravje	22
IV.4.3	Varstvo okolja in ohranjanje narave.....	22
IV.4.4	Stanovanja	23
IV.4.5	Prosti čas in šport.....	23
IV.5	Kultura, izobraževanje in znanost	24
IV.5.1	Kultura in jezik.....	24
IV.5.2	Izobraževanje in vzgoja.....	24
IV.5.3	Znanost in tehnologija	25
IV.5.4	Novi mediji in telekomunikacije.....	25
IV.6	Doma v Sloveniji, v Evropi in v svetu.....	26
IV.6.1	Slovenija v Evropi.....	26
IV.6.2	Širitev Evropske zveze	26
IV.6.3	Ohranjanje miru, varnost in obramba Slovenije	27
IV.6.4	Slovenija v svetu	27
	Sklep.....	28

I Predgovor

Program za odgovorno politiko, blizu ljudem.

Temeljni program Nove Slovenije - krščanske ljudske stranke, na novo opredeljuje temeljne vrednote stranke, njeno usmeritev, načela in izhodišča za konkretno politično delovanje. V času nastajanja programa se Slovenija, Evropa in svet soočajo z gospodarsko, finančno in socialno krizo, ki ima svoj izvor v krizi vrednot.

Nova Slovenija se opredeljuje kot stranka vrednot, ki deluje po načelih krščanske demokracije. Prav za to usmeritev je značilno, da je po drugi svetovni vojni popeljala Evropo po poti miru, dialoga, sodelovanja in napredka. Krščanska demokracija je tudi v Sloveniji po padcu komunizma in ob nastajanju samostojne Slovenije odigrala pomembno državotvorno vlogo. Po letih uspehov so prišla nihanja, neuspešna združevanja in povezovanja, ki so na eni strani prinesla velike dosežke v skupni vladi, po drugi strani pa pripomogla k izpadu Nove Slovenije iz parlamenta. Ker se je s povezovanji delno zbrisala tudi identiteta stranke, je bilo potrebno v novem temeljnem programu bolj jasno opredeliti našo identiteto, vrednote in cilje. Program pa ne sme ostati le mrtva črka na papirju, pač pa si bo stranka prizadevala, da ga bomo njeni člani uresničevali preko našega političnega delovanja in ga spreminjali v konkretna dejanja.

V programu smo opredelili naš odnos do človeka in stvarstva, do tradicije in napredka, do domoljubja in povezovanja z drugimi narodi. Prav v času krize se je pokazala velika potreba po vrnitvi vrednot v družbo in tudi v politiko, kar v Novi Sloveniji že ves čas poudarjamo. Življenje brez upoštevanja temeljnih občečloveških vrednot lahko privede samo do propada naše družbe in civilizacije. Zato vemo, da je naš program tudi program za prihodnost. Prihodnost potrebuje moč tradicije in napredek ob spoštovanju vrednot. Mi dajemo odgovore na dolgoročna vprašanja sodobnega časa. Naše pojmovanje človeka in stvarstva, družine in države, gospodarstva in socialnih potreb, ustvarjalnosti in podjetništva, enakih možnosti za vse ter odgovornosti posameznika imajo trajno vrednost in zagotavljajo boljšo prihodnost za vse. Prav v času hitrih sprememb potrebujemo trdne temelje, spoštovanje trajnih vrednot in skupnih ciljev.

Naš cilj je ustvarjanje takšne družbe, ki bo spoštovala človeško življenje od spočetja do naravne smrti. Stvarstvo nam je dano v upravljanje in uporabo, zato smo ga dolžni spoštovati in čim bolj neokrnjeno predati naslednjim rodovom. Želimo ohraniti slovenstvo in spodbujamo domoljubje. Za nas je družina velika vrednota in temelj zdrave družbe. Izhajamo iz prepričanja, da je mogoče povezati tradicijo z modernostjo, humanostjo in napredkom ter tudi v politiki in gospodarstvu delovati v duhu krščanskih vrednot za dobrobit vseh članov družbe.

V duhu teh vrednot bomo delali za človeka, Slovenijo, Evropo in svet.

Naša politika mora biti blizu ljudem in v dobro vseh ljudi.

Prihodnje generacije potrebujejo naše odgovorno delo in Novo Slovenijo - krščansko ljudsko stranko.

Ljudmila Novak,
predsednica

II Preambula

Nova Slovenija - krščanska ljudska stranka (NSi), je demokratična politična stranka in želi v javnosti povezovati vse državljanke in državljane Republike Slovenije, ki sprejemajo občečloveške vrednote, pojmovane kot krščanske, slovenske in evropske ter izhajajoče iz judovske, grške, rimske in srednjeveške krščanske dediščine in novoveškega humanizma, ki posebej ceni svobodo.

Stranka izhaja iz bogate dediščine krščanskega socialnega gibanja na Slovenskem z začetki v 19. stoletju, iz dediščine zgodovinske Slovenske ljudske stranke na čelu z Janezom Evangelistom Krekom, iz dediščine njene naslednice, to je stranke Slovenskih krščanskih demokratov z njenim ustanoviteljem in predsednikom Lojzetom Peterletom. To je dediščina socialne pravičnosti v družbi, ki temelji na medsebojni porazdelitvi bremen in tveganj, s posebnim poudarkom na osebni odgovornosti vsakega posameznega člana te družbe. V duhu in spoštovanju teh vrednot želimo sprejemati svoje politične odločitve, ker smo prepričani, da so to univerzalne vrednote, ki najbolj služijo človeku, narodu in tudi vsemu človeštvu. Delujemo za mir in za ohranitev stvarstva kot človeku prijaznega okolja prihodnjim rodovom. Zavzemamo se za državo, ki temelji na svobodi posameznika in vladavini prava. Zdravo in uspešno gospodarstvo, urejena mesta in podeželje so najpomembnejši pogoji za razcvet naše države in za blaginjo njenih prebivalcev.

Prizadevamo si, da bi se Slovenija čim bolj približala idealu družbe, ki živi v gmotni in duhovni blaginji. Najprej moramo odgovornost za lastno blaginjo prevzeti sami, nato mora to storiti družina, v kateri živimo, skupnosti v okoljih, kjer živimo, in kadar je to potrebno, tudi država. Pravice, ki jih uživamo, morajo biti odsev odgovornosti, ki jo nosimo. Socialne politike ni mogoče uresničevati samo s finančnimi transferji. Človeškega sočutja, dobroteljnosti in solidarnosti ni mogoče kupiti. Te vrednote so neprecenljive in jih ni mogoče vsiliti z zakonom ali ukazom, treba jih je živeti.

Varovanje temeljnih osebnih ter političnih pravic in svoboščin, pa tudi zasebne lastnine, so za našo stranko ključnega pomena. Vendar pa si posameznikove svobode v družbi ni mogoče predstavljati brez njegove odgovornosti do družbe. Vlogo države in javne uprave vidimo predvsem v zagotavljanju storitev državljanom, njeno poseganje v posamezne družbene podsisteme pa mora biti omejeno na najmanjšo potrebno mero.

Zdravo in uspešno gospodarstvo je prvi pogoj za razcvet in blaginjo naše države. Brez vzdrževanja mednarodne konkurenčnosti prek uravnovešenega sožitja malih, srednjih in večjih podjetij Slovenija ne bo mogla izpolnjevati svojih obveznosti zagotavljanja socialne pravičnosti tako znotraj lastnih meja kot tudi v mednarodni skupnosti.

III Naša identiteta in naša načela

III.1 Naša identiteta

Stranka Nova Slovenija je bila ustanovljena 4. avgusta leta 2000. Njen prvi predsednik je bil dr. Andrej Bajuk.

Nova Slovenija je stranka vrednot, ki združuje tradicionalne vrednote z modernim načinom življenja in delovanja. Zavezani smo odgovornemu delovanju v prid vsem državljanom in tudi drugim ljudem, ki potrebujejo našo pomoč in solidarnost. Stranka je odprta za vse dobro misleče, poštene in odgovorne ljudi iz vseh družbenih plasti. S svojim delovanjem si prizadevamo za pravičnejšo družbo.

Stranka izhaja iz krščanskega izročila in odgovornosti posameznika pred Bogom in bližnjim. V središče postavlja svobodnega in odgovornega človeka. Pravica do življenja in osebnega dostojanstva sta nedotakljivi in temeljni pravici vsakega človeka od spočetja do naravne smrti.

Krščanske vrednote usmerjajo politično delovanje stranke in motivirajo naše prizadevanje za pravičnost, mir, svobodo in ohranjanje življenjskega okolja. Pri tem se zavedamo lastne in človeške nepopolnosti in omejenosti, odprti pa smo za vse ljudi, katerih predstave o političnem delovanju so združljive z našimi vrednotami.

NSi stoji na strani vseh tistih, ki potrebujejo pomoč in solidarnost za človeka vredno življenje. Pomoč šibkim je naša krščanska in politična dolžnost. Prizadevamo si za pravičnost in enake možnosti za vse ter krepimo zavest o lastni odgovornosti vsakega posameznika za svoje življenje in za skupnost. Zavzemamo se za vzajemnost med generacijami in odgovorno ravnanje do prihodnjih rodov.

NSi je stranka tradicije in domoljubja. Spoštujemo in ljubimo svojo domovino, družino, narod, jezik, kulturo in kulturno dediščino. Nove izzive združujemo s preizkušenimi vrednotami in postavljamo napredek v službo ljudi.

NSi je stranka demokratičnih vrednot in močne pravne države. Svoboda in odgovornost za bližnjega in skupnost sta tudi temelja socialno-tržnega gospodarstva.

Varovanje narave za prihodnje rodove je temelj krščanske konservativne politike, prav tako prizadevanje za varovanje okolja in ukrepi za ublažitev podnebnih sprememb. Vsak posameznik ter tudi vsak narod in država je odgovoren za ohranjanje narave in čisto okolje. Živeti in delati želimo v sozvočju z naravo in lepoto naše dežele ohraniti zanamcem.

Stranka podpira miroljubno politiko EZ, enakopravnost vseh članic, subsidiarnost odločanja ter uresničevanje načela enotnosti v različnosti, kar omogoča ohranjanje in spoštovanje kulturne raznolikosti Evrope. EZ za NSi ni samo zveza gospodarsko povezanih držav, temveč tudi skupnost napredka, miru in vrednot.

NSi želi sodelovati pri ustvarjanju pravičnejšega sveta. Naši cilji in vrednote v zunanji, varnostni in razvojni politiki so: svoboda, mir, varnost, človekove pravice, solidarnost, sodelovanje in ohranjanje naravnih dobrin. Zavzemamo se za medkulturni dialog in miroljubno sožitje med narodi.

NSi se zavzema za razvoj EZ kot prostovoljne skupnosti držav in kot miroljubnega projekta, nastalega na razvalinah druge svetovne vojne. EZ bo z močnim notranjim trgom in dolgoročno stabilnostjo evropske valute tudi v prihodnje omogočala večjo socialno varnost in blaginjo za vse ljudi, hkrati pa v duhu svojega gesla »Združeni v različnosti« podpirala ohranjanje, razvoj in utrjevanje narodne identitete, kultur, jezikov in drugih posebnosti evropskih narodov. V tem okolju se bo NSi zavzemala za utrjevanje Slovenije kot suverene

države ter enakopravne članice Evropske zveze in Atlantskega zavezništva, v zunanji politiki pa posebej za mir in razvoj v jugovzhodni Evropi, za izpolnjevanje mednarodnih obveznosti ter za uveljavljanje avtentičnih slovenskih interesov na podlagi dialoga, enakopravnosti in vzajemnosti.

NSi se v svojem evropskem poslanstvu čuti sestavni del velike družine strank, ki sestavljajo Evropsko ljudsko stranko (ELS). Kot dedinja domačega ljudskega in krščanskodemokratskega političnega izročila prepoznava dosežke političnih sil iz okrilja omenjene stranke, ki so na podlagi enakih temeljev odločno pripomogle k oblikovanju in prenovi svobodne, demokratične Evrope. Skoraj vsi deli slovenskega naroda danes živijo znotraj meja iste politične entitete. Članstvo v Evropski zvezi nas je na poseben način približalo konceptu Zedinjene Slovenije. Samostojna slovenska država pa mora skrbeti za slovenski narod kot celoto ter priznavati, varovati in podpirati kot enakopravne dele tega naroda tudi tiste, ki kot slovenske zamejske manjšine ali izseljenske skupnosti živijo drugih državah.

III.2 Naša načela

III.2.1 Naš pogled na človeka

Naše krščansko pojmovanje sveta in človeka nas zavezuje, da varujemo človeško življenje od spočetja do naravne smrti. Spočeto človeško bitje ima pravico do rojstva in življenja in nihče nima pravice v njegovem imenu odločati o njegovem rojstvu ali smrti. Odgovorno starševstvo vključuje tudi odgovorno odločanje o času in številu spočetih in rojenih otrok. Zavzemamo se za to, da bi v naši državi naši prave poti za zmanjšanje števila splavov.

Vsak človek, tudi invalid, bolnik ali onemogli, ima svoje človeško dostojanstvo in pravico do življenja. Vsak človek je enkraten. To utemeljuje njegovo neodtujljivo dostojanstvo. Vsi ljudje imajo pravico do enakih svoboščin in do enakosti pred zakonom, neodvisno od izvora, jezika ter barve kože ali duševne moči oziroma šibkosti.

Spoštujemo voljo umirajočega v primeru sprejemanja ukrepov, ki umetno podaljšujejo življenje. Nasprotujemo pa kakršni koli aktivni pomoči za hitrejšo smrt. Pravica do življenja ima za nas prednost vsakršnimi pomisleki o človeka ne vrednem življenju.

Človek je poklican za svobodo in samoodločanje. Vsak je najprej sam odgovoren, kako razvija svoje zmožnosti in talente ter kako oblikuje lastno življenje. Samo takšna svobodna in odgovorna dejanja posamezniku omogočajo njegov osebni razvoj in pomenijo samouresničevanje, ki ne temelji na izkoriščanju drugih.

III.2.2 Svoboda

Sleherno človeško bitje je rojeno kot svobodna in odgovorna oseba. Človek je svoboden, ko lahko sam odloča, njegove odločitve pa temeljijo na osebni vesti in razumu. Ker so ljudje svobodni, so odgovorni za svoja dejanja.

Osebni razvoj v družbi in državi je mogoč le v svobodi. Demokratična država pod vladavino prava je pogoj za osebno svobodo. Naloga politikov je, da varujejo potreben prostor svobode vsakega posameznika.

Svobodo v skupnosti lahko dosežemo le ob predpostavki odgovornosti do drugih. Ko zahtevamo svobodo zase, moramo priznati svobodo drugim. Posameznika svoboda je omejena s svobodo drugih oseb.

Da bi posameznik lahko živel človeško dostojanstvo, mora biti kar najbolj zavarovan pred vpletanjem države. Podpiramo utrjevanje in nenehno prenavo temeljnih pravic in svoboščin. Če se izkaže, da lahko tehnološki napredek ogrozi svobodo, moramo pravočasno ukrepati.

Odklanjamo vsako obliko skrbništva in nepotrebnega nadzora države.

III.2.3 Odgovornost

V skladu z našim pogledom na človeka je vsak posameznik osebno odgovoren za svoja dejanja. Hkrati pa je ta posameznik odgovoren za sočloveka in za skupnost, za državo, v kateri živi.

Prihodnjih problemov sodobne družbe ne bo mogoče reševati, če posamezniki ne bodo prevzeli svojega dela odgovornosti v zasebnem življenju in na delovnem mestu, kot državljani in kot politiki. Politično delovanje mora temeljiti na osebni odgovornosti in jo spodbujati, nasprotovati pa mora težnjam po prelaganju odgovornosti na anonimne ustanove.

III.2.4 Narava in trajnostni razvoj

Odgovorni nismo samo zase in za sodržavljane, temveč tudi za preživetje vsega človeštva. Zato je naša dolžnost, da danes sprejemamo takšne politične in gospodarske odločitve, ki bodo zagotavljale ohranitev naravnih virov in okolja tudi za življenje prihodnjih rodov.

Ravnali bomo po načelu vzdržnosti, ta pa od nas zahteva takšne odločitve, ki bodo zadovoljile naše današnje potrebe, ne da bi pri tem zmanjšale možnosti razvoja v prihodnosti.

Pri oblikovanju in razvoju današnjega sveta smo moralno zavezani za zmernost in samoomejevanje. Uporaba naravnih virov ne sme oslabilo obnovitvenih zmožnosti narave.

Narava je dana človeku v upravljanje, zato jo spoštujemo, varujemo in sprejemamo ukrepe za čisto okolje in ublažitev podnebnih sprememb.

Zavest o varovanju narave mora postati del naše domoljubne in človeške zavesti in odgovornega delovanja. Spodbujamo in usmerjamo takšen družbeni razvoj, ki omogoča dolgoročno ugodne razmere za človeka in naravo ter ohranjanje biotopov in biotske raznovrstnosti.

Zavzemamo se za zmanjšanje obremenjevanja okolja, za trajnostno rabo naravnih virov, za zmanjšanje porabe energije in za večjo uporabo obnovljivih virov energije, za obnovo porušenega naravnega ravnovesja, za upoštevanje regeneracijske zmožnosti ter opuščanje in nadomeščanje nevarnih snovi z neškodljivimi naravnimi.

III.2.5 Pravičnost

Pravičnost pomeni zagotavljanje enake možnosti vsem državljanom pri izobraževanju, delu, plačilu, pred zakonom, v javnem življenju in pri uveljavljanju osnovnih socialnih pravic.

Vsi ljudje so enaki v svojih pravicah in v svojem dostojanstvu, vendar se razlikujejo po svojih talentih, zmožnostih, nagnjenjih in interesih. Pravičnost ne pomeni dajati vsem isto, temveč zagotoviti, da bo vsak deležen tistega, kar mu najbolj ustreza. Prizadevamo si zagotoviti enake priložnosti vsem ljudem, da bi se lahko uresničevali v skladu z lastnimi značilnostmi.

Pravičnost pomeni tudi to, da imajo vsi ljudje enake možnosti dostopa do sodišč, da so enako obravnavani v enakih okoliščinah in različno, če so okoliščine različne.

Pravičnost pomeni kar najbolj pravično porazdelitev priložnosti za pregleden dostop do izobraževanja, dobrin, storitev in premoženja ter do soudeležbe in delitve odgovornosti. Pravičnost predpostavlja priznavanje osebnih dosežkov, na drugi strani pa zagotavljanje socialne pomoči tistim, ki zaradi razlogov, na katere nimajo vpliva, ne morejo uspešno tekmovali.

Zavzemamo se za pravično, miroljubno in demokratično svetovno ureditev, ki bo zagotavljala pravično porazdelitev svetovnih dobrin med vse zemljane in človeško dostojanstvo za vse.

III.2.6 Uspešnost

Človekovi uspehi oziroma dosežki so del njegovega osebnega razvoja. So pogoj za izpolnjevanje skupnih nalog in temelj slehernega človeškega napredka.

K uspešnosti usmerjen pristop in pripravljenost prevzemati podjetniška tveganja moramo spodbujati. Osebna uspešnost v družini, družbi, politiki, poslovnem okolju, v kulturi, športu, na znanstvenem področju itd. mora biti merilo za delitev zaslužka znotraj okvirov tržnega gospodarstva in za napredovanje v službi in v družbi.

Človekova uspešnost pa ne sme vplivati na njegovo dostojanstvo. Tisti, ki se ne morejo oziroma ne morejo več vzdrževati s pomočjo lastnih dosežkov in prihodkov, imajo pravico, da zaprosijo za pomoč. Nihče tudi ne sme biti prisiljen, da bi šel prek meja svojih zmožnosti. Človekova osebnost se ne razvija le ob stremljenju za uspehom, temveč tudi ob prostovoljnih in humanitarnih dejavnostih, rekreaciji, uživanju v umetnosti in ljubiteljski kulturni dejavnosti, pri zabavi, športu in igri.

III.2.7 Varnost

Življenje v svobodi je mogoče le znotraj okvirov pravnega reda, na katerega se lahko posameznik zanese. Naloga države je, da omejuje konflikte in varuje tako politično kot tudi družbeno stabilnost. Varnost predpostavlja prostor, znotraj katerega lahko človek načrtuje svojo prihodnost. Ta prostor vključuje notranjo in zunanjo varnost države, varovanje življenja, svobode in premoženja, varnosti v tretjem življenjskem obdobju in v času bolezni ter socialne stiske, prav tako pa tudi zagotavlja nemoten razvoj v osnovnih segmentih osebnega in družbenega življenja, kot so izobraževanje, usposabljanje, kultura in vera.

Zavezani smo načelom utrjevanja pravne varnosti in zavračamo vse poskuse nenehnega spreminjanja zakonskih okvirov.

Podpiramo pravičen sistem socialne varnosti z dolgoročno zagotovljenim financiranjem. Varnostne naloge države je treba izpolnjevati v službi svobode in pravičnosti.

III.2.8 Partnerstvo

Zavzemamo se za družbo, ki temelji na načelu partnerstva, v kateri je porajajoče se konflikte in nesoglasja mogoče reševati na miren način in v duhu medsebojnega spoštovanja, kjer je pripravljenost za dialog in za prepoznavanje skupnih vrednot.

Za našo družbo je značilna raznolikost v razmišljanju in interesih. Ta raznolikost lahko pripelje do nasprotij in konfliktov. Znotraj okvirov sistema družbenega partnerstva, v Državnem zboru in drugih ustanovah je konflikte mogoče reševati v duhu sodelovanja.

Zavzemamo se za uveljavitev načela partnerstva v vseh segmentih življenja: v medčloveških razmerjih, zakonu in družini, v poslovnem okolju, delovnih razmerjih, politiki, javni upravi in v mednarodni skupnosti držav. Partnerstvo je izrednega pomena v zakonu in v družinskem življenju, med starši in njihovimi otroki.

Partnerstvo je nasprotje nerazumnega modela večvrednosti in podrejenosti, neupravičenih zahtev po prevladi in neenakosti pri dostopu do zaposlitve in do življenjskih priložnosti.

Partnerstvo v zasebnem okolju pomeni, da ženska in moški spoštujeta medsebojno različnost, da sta odgovorna drug do drugega in da soglašata s pravično delitvijo nalog znotraj in zunaj družine. Prizadevali si bomo odpraviti vse oblike neenakopravnosti, s katerimi se ženske srečujejo v družini, na delovnem mestu, v politiki in na drugih področjih.

III.2.9 Subsidiarnost

Podpiramo načelo delitve nalog v družbi, ki temelji na partnerstvu. Takšna družba se pri reševanju težav ne zanaša samo na državo, temveč uporablja številne druge poti.

Življenje v svobodi je mogoče zagotoviti le s takšno raznolikostjo. Posameznikom in majhnim skupnostim je treba omogočiti, da svoje probleme, ki se jih neposredno dotikajo, rešujejo v duhu osebne odgovornosti. Tako lahko razbremenimo višje ravni v družbi in državo, da se potem lahko bolje posvetita načrtovanju in izvajanju tistih nalog, ki jih je mogoče učinkoviteje izvesti na državni ravni.

Sedanjo porazdelitve nalog, v kateri so pričakovanja od države nerazumno velika, moramo kritično preučiti. Državo je treba razbremeniti nalog, ki jih lahko prav tako dobro ali še bolje opravijo druge ustanove v naši družbi.

Menimo, da bi moral posameznik od skupnosti pričakovati samo tisto, česar res ne more dobro opraviti sam.

Tudi v političnem življenju je treba naloge jasno razmejiti, vse od lokalne pa do mednarodne ravni. V procesu integracije držav in ljudi znotraj Evropske zveze postajajo načela pokrajinske in občinske samouprave čedalje pomembnejša.

III.2.10 Sodelovanje in sodelovanje

Prizadevamo si, da bi državljani sodelovali v političnih procesih, ki neposredno vplivajo na njihovo življenje. Z neposrednim sodelovanjem kar največjega števila državljanov krepimo demokracijo in utrjujemo dolgoročno stabilnost.

Podpiramo sistem predstavniške demokracije, v katerem ljudi zastopajo svobodno izvoljeni zastopniki in demokratične stranke v predstavniških telesih na raznih ravneh v državi. Postopki neposredne demokracije so dodatek k temu sistemu.

Demokracija, ki živi, je odvisna od sodelovanja državljanov v javnih razpravah in pri sprejemanju političnih odločitev. Kakovost demokracije merimo glede na obseg in obliko sodelovanja v procesih sprejemanja odločitev in glede na učinkovitost nadzora in uravnoteženost med posameznimi dejavniki odločanja.

Občutek za odgovornost, strpnost in kritično presojo je potreben pogoj za sodelovanje. Sodelovanje pri opravljanju družbenih nalog zahteva od nas visoko razvito zavest o odgovornosti za interakcije v družbi in v političnem sistemu. Da bi zagotovili skupno dobro, se moramo, kadar je to nujno, odpovedati tudi osebnim ali lokalnim interesom.

Prost dostop do kar največjega obsega informacij o delovanju družbe in javni dostop do sprejetih odločitev so ključni pogoji za sodelovanje v demokratičnem procesu.

III.2.11 Strpnost

Demokratična in pluralna družba sloni na temeljnem soglasju o skupnih vrednotah. Podpiramo družbo različnosti in odprtosti.

V sodobni pluralni družbi je strpnost ključnega pomena za vsakdanje življenje. Pomeni odprtost in občutljivost do sočloveka, razumevajoče sprejemanje drugačnih mnenj in spoštovanje drugačnih življenjskih slogov, idealov in prepričanj.

Strpnost je vraščena v človekovo dostojanstvo in svobodo. Človekove pravice so ključno merilo zanjo, zato načelo strpnosti ne dopušča kršitev človečnosti in človekovih pravic. V tem smislu je strpnost nekaj povsem drugega kot moralna brezbržnost.

Za soočanje z različnostmi sodobne družbe potrebujemo jasno zavest o lastni kulturni identiteti. Strpnosti ne pomeni samozanikanja, temveč vključevanje svoje identitete, ki zagotavlja miroljubno sobivanje različnih kulturnih, verskih in družbenih oblik življenja. Strpnost ne pomeni, da so vsa stališča enakovredna ali da morajo biti vsi življenjski slogi deležni enake pravne in državne podpore.

IV Naša stališča

IV.1 Trdna demokracija

IV.1.1 Obsodba totalitarizma

Obsojamo vse totalitarne režime in delamo za pravičnost, resnico, mir in spravo med Slovenci in slovenskimi državljani.

Slovenci smo bili žrtve treh totalitarnih režimov, to so fašizem, nacizem in komunizem. Vsi trije so Slovincem povzročili veliko zla in materialne škode ter pustili dolgotrajne negativne posledice pri posameznikih in v družbi kot celoti. Zavzemamo se za to, da bi država omogočila delo zgodovinarjem in raziskovalcem tega časa. Vsa odkritja naj se zapišejo brez ideoloških predpostavk, z njimi naj se seznanijo javnost, da jih bo sprejela kot del naše zgodovine. V duhu novih odkritij in raziskav je treba aktualizirati tudi šolske učbenike ter z novimi odkritji in dejstvi seznaniti tudi učitelje, ki predavajo zgodovino ali s to tematiko povezane predmete.

Podpiramo resolucije Sveta Evrope in Evropskega parlamenta ter Praško deklaracijo, s katerimi je Evropa že obsodila vse tri totalitarne režime, vključno s komunizmom. Podpiramo uresničevanje njihovih vsebin tudi v slovenskem prostoru.

IV.1.2 Naloge države

Kakovost države se za nas ne kaže v neposredni pozornosti do državljanov, temveč v priložnostih, ki so dane ljudem za življenje v svobodi in odgovornosti. Najpomembnejša naloga države je zagotavljati mir in svobodo. Država mora biti pravična do posameznika in do skupnosti, zato mora skrbeti za skupni blagor.

Izhodišče našega političnega mišljenja in ukrepanja ni država ali gospodarstvo, temveč so ljudje. Stavimo na razvoj in solidarnost posameznikov, svobodo odločanja in oblikovanja družbe. Podpiramo osebno odgovornost in posameznikove talente. Vsak državljan je najprej sam odgovoren zase in za svoje. Iz tega sledi delitev nalog med prebivalci in državo. Kar posameznik lahko stori sam, tega ne sme prevaliti na skupnost.

Subsidiarnost podpira in zahteva dejavnega, odgovornega in samozavestnega državljanov. Ta naj se ne zanaša na skrb države, temveč najprej sam nase. Z več samoodgovornosti se posameznik ne počuti kot pasivna žrtev upravljanja, temveč je sooblikovalec napredka. Mi delujemo za svobodo in odgovornost državljanov.

Država mora podpirati zasebne pobude, omogočati kakovostno izobraževanje vsem državljanom in državljanke, poskrbeti za temeljno zdravstveno varstvo in socialne transferje tistim, ki so iz objektivnih razlogov do njih upravičeni, in s tem zagotavljati svobodo in odgovornost.

Država mora poskrbeti za neodvisno in učinkovito sodstvo ter za gospodarno porabo davkoplačevalskega denarja. Državne ustanove morajo delovati v skladu s svojo vlogo, optimalno in v dobro državljanov in državljanek. Država mora nenehno in kritično preverjati, izboljševati in posodabljaliti svoje organizacijske strukture in se spraševati o smislu in namenu svojih nalog. Kadar lahko javne naloge enako dobro ali še boljše zagotovijo zasebniki

oziroma neodvisni pogodbeni izvajalci, naj takšne naloge država prepusti njim. To se še posebej nanaša na gospodarske dejavnosti, ki jih izvaja država.

Država ne sme državljanov omejevati v njihovi samostojnosti, temveč mora ustvarjati in spodbujati takšne razmere, da se bodo razvijali svobodno.

Načelo uspešnosti se nanaša tudi na javno upravo, ta je zavezana k stroškovno učinkoviti, gospodarni in skrbni rabi davkoplačevalskega denarja.

Državljanom odzivna država temelji na strokovnih javnih storitvah. Pogoj za vladavino prava in politično stabilnost je neodvisen položaj kariernega uradnika.

Vladavino prava ogrožajo zakonske določbe, ki niso jasne in so težko razumljive. Pri razvoju našega pravnega sistema si bomo zato prizadevali za sprejemanje jasnih in preprostih predpisov. Zakonske določbe moramo neprestano preverjati, da bi ugotovili, ali so ustrezne, in zato, da bi preprečili težnje po čezmernem pravnem urejanju vseh področij življenja.

IV.1.3 Parlamentarna demokracija

Zavzemamo se za krepitev parlamentarne demokracije in za odgovornost izvoljenih funkcionarjev do svojih volivcev. Predstavniško demokracijo je treba dopolnjevati s primernimi sredstvi neposredne demokracije. Ta sredstva naj se uporabljajo v primerih načelnega odločanja na državni ravni in v primerih, kjer gre za odločanje o zadevah, ki imajo takojšen vpliv na državljane na lokalni ravni.

Politične stranke so nepogrešljiva prvina parlamentarne demokracije. Njihova naloga je ustvarjanje politične konkurence, ukvarjanje z družbenimi problemi, sodelovanje v oblikovanju in sprejemanju odločitev ter promocija politične vzgoje in spodbujanje zanimanja za politiko med mladimi. Zaradi opravljanja teh nalog so stranke upravičene do ustreznega proračunskega financiranja.

Slovenski demokratični sistem se s članstvom v Evropski zvezi podaljšuje tudi na evropsko raven. Za razvoj demokracije si bomo prizadevali tudi znotraj Evropske zveze.

Samouprava oziroma avtonomija je demokratična ustanova države vladavine prava. Njeno legitimnost moramo nenehno znova zagotavljati. Podpiramo sistem samouprave zbornic in združenj kot zakonitih predstavnikov interesnih področij in poklicev. Na sistem družbenega partnerstva gledamo kot na bistveno prvino, ki omogoča reševanje družbenih konfliktov v duhu medsebojnega sodelovanja.

IV.1.4 Lokalna samouprava in pokrajine

Podpiramo razvoj lokalne samouprave in skladen regionalni razvoj za izenačevanje razmer za življenje in delo v vseh delih države.

Skladno z načelom subsidiarnosti se zavzemamo za pravico lokalnih skupnosti, da samostojno urejajo, upravljajo in imajo v svoji pristojnosti vse javne zadeve iz življenja in dela prebivalcev na njihovem območju ter da ne posegajo v pravice in obveznosti drugih lokalnih skupnosti. Sistem upravljanja mora biti čim bližji ljudem in mora omogočati uspešno načrtovanje in usklajevanje različnih interesov.

Menimo, da je za Slovenijo boljše manjše število pokrajin, saj je Slovenija majhna država. Več pokrajin pomeni tudi več stroškov iz državnega proračuna za njihovo delovanje. Ob ustanavljanju pokrajin morajo biti jasno določene njihove pristojnosti, viri financiranja in stroški delovanja, organiziranost ter namen in cilji ustanovitve. Pri tem menimo, da ni smiselno v pristojnost pokrajin prenašati javnega šolstva in zdravstva, to dvojje mora biti za vso državo urejeni enotno in vsem državljanom enako dostopno.

Zavzemamo se za samostojnost občin, vključno s finančno avtonomijo, ki varuje lokalno samoupravo pred neupravičenimi posegi države. Zavzemamo se za povečanje neposrednih prihodkov občin. Če država prenese na občine naloge iz svoje pristojnosti, jim mora zagotoviti za to potrebna finančna sredstva. Manjšim, demografsko ogroženim in obmejnim občinam se zagotavljajo finančne izravnave za njihove posebne potrebe. Treba je oblikovati objektivna in pregledna merila za dodeljevanje finančnih sredstev občinam in pokrajinam. Državljanom v vseh delih Slovenije se morajo omogočiti prometna, energetska in komunikacijska infrastruktura, oskrba, osnovno izobraževanje, nujna zdravstvena pomoč in druge osnove za življenje in delo.

IV.1.5 Odnos med državo in cerkvami ter verskimi skupnostmi

Nova Slovenija kot krščanska ljudska stranka temelji svoj odnos do cerkva in verskih skupnosti na predpostavki, da je religiozno prepričanje osebna odločitev posameznikov, ki so državljani Republike Slovenije in pripadniki cerkve ali verske skupnosti. Kot vsem ostalim področjem človekovega življenja in delovanja država s svojim pravnim redom določa prostor svobode in odgovornosti, tako je dolžna to storiti tudi za cerkve in verske skupnosti, kar je v Sloveniji storjeno z Zakonom o verski svobodi. V preteklosti je v Sloveniji bila svoboda veroizpovedi kršena in teptana, nekateri še vedno vero potiskajo v sfero zasebnega in privatnega, od tod tudi nemoderno razumevanje ustavnega načela ločitve države in verskih skupnosti v smislu izločevanja ali izrinjanja le-teh iz družbenega življenja. NSi zagovarja sodobne pravne standarde, ki razlikujejo med poslanstvom cerkva in verskih skupnosti ter nalogami države. Ker pa cerkve in verske skupnosti primarno delujejo na področju vere in etike, so tako indirektno koristne za splošno družbeno kulturo. Naloga države je, da podpira njihovo delovanje in da je v stalnem dialogu z vsemi cerkvami in verskimi skupnostmi, še posebej tistimi, ki imajo na Slovenskem večstoletno tradicijo in ki so bistveno prispevale k slovenski samobitnosti. NSi bo delovala v duhu dobrih odnosov med državo in cerkvami ter verskimi skupnostmi, vzpostavljala bo stalni dialog in zagotavljala pravne okvirje, v katerih bo delovanje cerkva in verskih skupnosti, tako na verskem, etičnem, kulturnem, vzgojno-izobraževalnem in socialnem področju, potekalo čim bolj svobodno in v korist vseh državljanov Slovenije. Prepričani smo, da je področje religioznega izjemno pomembno za življenje posameznikov in za medsebojno razumevanje na globalni ravni, zato bomo medverskemu dialogu posvečali temu primerno pozornost.

IV.1.6 Mediji

Javna radio in televizija ter tudi komercialne postaje, ki imajo koncesijo za oddajanje programov na območju Slovenije, morajo izpolnjevati predpisana določila glede obsega predvajanja izvirnega slovenskega programa. Želimo, da bi bil slovenski film zapis narodovega življenja nekega časa, predvsem pa da bi bil kakovosten nosilec pozitivnih in verodostojnih dokumentarnih ali umetniških sporočil. Prav tako podpiramo predvajanje kakovostnih tujih filmov in oddaj, ki bodo ljudi bogatile, jih spodbujale k človečnosti in plemenitosti, ne pa jim vsiljevale nasilja, sovraštva in promiskuitete kot rednega načina življenja in urejanja medčloveških razmerij. Oddaje o slovenski zgodovini, umetnostni zgodovini, etnologiji, muzikologiji in kulturni dediščini pripomorejo k večji narodni samozavesti in ponosu ter spodbujajo domoljubje.

Za demokratičnost družbe in dobro obveščenost državljanov so potrebne pluralnost medijev, novinarska svoboda in spoštovanje etičnega kodeksa pri novinarskem in uredniškem delu. Svoboda medijev je v Sloveniji na nizki ravni, prav tako ni zagotovljena dovolj široka pluralnost. Lastniki medijev prepogosto posegajo v vsebino in s tem oblikujejo javno mnenje ter zmanjšujejo možnost za kritično in objektivno presojo državljanov o aktualnem dogajanju v družbi in državi. Elektronski mediji omogočajo več pluralnosti in postajajo pomembni prinašalci informacij, zato je treba izrabiti njihov potencial.

Stranka se zavzema za objektivno, kritično, strokovno in kakovostno poročanje, ki ob spoštovanju svobode izražanja in pluralnosti mnenj upošteva tudi etični kodeks novinarstva.

IV.1.7 Varnost in boj proti kriminalu

Za našo osebno varnost in boj proti kriminalu je ključna pravna država, ta mora zagotavljati predvidljivost sistema, v katerem živimo. Pomembno je, da je z zakoni jasno predvideno razmerje med družbeno zaželenimi in nezaželenimi dejavnostmi, družbeno nezaželene pa naj bodo sankcionirane. S tem se vzpostavlja in utrjuje vrednotni sistem, ki preprečuje samouničenje družbe.

Naloga države je, da v okviru svojih represivnih organov zagotovi dosledno izvajanje pravnega reda. Če dovoljujemo, da v družbi ne veljajo enaka pravila za vse njene člane, kar se dogaja v primeru kriminala, je to začetek razkroja skupnosti.

Stranka se zavzema, da država zagotovi razmere, ki bodo omogočale, da se kršitve, opredeljene v zakonih, dosledno kaznujejo. Spoštovanje pravil družbe je temelj njene varnosti.

IV.2 Ekološko-socialno-tržno gospodarstvo

IV.2.1 Temeljne vrednote ekološko-socialno-tržnega gospodarstva

Vrednote ekološko-socialno-tržnega gospodarstva temeljijo na načelih svobode, uspešnosti, odgovornosti in solidarnosti. To je kombinacija osebne uspešnosti s socialno pravičnostjo v družbi in varčno ter smotrno rabo naravnih virov.

Za ekološko-socialno-tržno gospodarstvo je značilna prosta izbira zaposlitve, svoboda porabe in prosto tekmovanje na trgu, svobodno odločanje podjetnikov in interesnih združenj, pa tudi socialna pravičnost in dolgoročna vzdržnost gospodarskih ukrepov in dejanj.

Tekmovalnost oziroma konkurenca kot temeljno načelo uravnavanja ekološko-socialno-tržnega gospodarstva omejuje vsiljevanje lastne gospodarske moči potrošnikom in konkurenci in spodbuja uspešnost in inovativnost. Osebno pobudo in osebno odgovornost najboljše spodbujajo mehanizmi in spodbude tržnega gospodarstva.

Razen v izjemnih primerih država ne bi smela delovati kot podjetnik. Namesto tega bi morala, kadar pride do pojavov omejevanja oziroma izkrivljanja konkurenčnosti, varovati njeno zadostno raven s primerno protimonopolno in protikartelno zakonodajo pa tudi z ukrepi strukturnega uravnavanja.

Poleg zagotavljanja konkurenčnosti pa od državnih ustanov pričakujemo tudi učinkovit in pregleden nadzor nad zakonitostjo gospodarskih dejavnosti in pri zagotavljanju dolgoročno stabilnega finančnega sistema. Odgovorna poslovna tveganja so gonilo inovativnega gospodarstva, vendar je treba tista prevelika tveganja, katerih negativne posledice lahko prizadenejo zaposlene državljanke, njihove prihranke in blaginjo, z jasnimi pravili nadzorovati in omejevati.

Lastništvo nad proizvodnimi sredstvi je pogoj za podjetniško pobudo.

Zasebna lastnina zagotavlja osebno svobodo, vendar hkrati ustvarja odgovornost do družbe. Čim več ljudi bi moralo imeti možnost, da si s poštenim delom pridobi premoženje. Različne oblike solastništva zaposlenih so pomembna prvina za širitev lastniške baze v družbi.

Namen ekološko-socialno-tržnega gospodarstva je ustvariti socialno pravičnost z zagotavljanjem socialnega miru in gospodarske trdnosti. Želimo zagotoviti socialna varovala za tveganja, ki jih posamezniki ne morejo obvladovati sami. Potrebni so ukrepi za okrepitev osebne odgovornosti in hkrati ukrepi za pomoč posameznikom in solidarnost.

Sistem socialnega partnerstva kot načina nenasilnega reševanja sporov ima poseben pomen za vzdrževanje socialnega miru, ki je pogoj za splošno gospodarsko uspešnost. Temeljni elementi socialnega partnerstva so neodvisni sindikati in avtonomna združenja delodajalcev.

Okoljska politika temelji na preventivi in na načelu, da mora tisti, ki onesnažuje, plačati. V tržnem gospodarstvu, ki je z ekološkega stališča sprejemljivo, se moramo zavedati, da so naravne surovine in energijski viri omejeni. Hkrati pa moramo okoljske stroške in stroške zaradi posledic jasno porazdeliti. Če se tržni instrumenti izkažejo za nezadostne, moramo poseči z davčno politiko, tako da nagradimo gospodarske ukrepe, ki zagotavljajo trajnostni razvoj, in kaznujemo čezmerno porabo energije in surovin. Cilj ne sme biti omejevanje gospodarske rasti, temveč izboljšanje njene kakovosti in redefinicija nekaterih pomembnih parametrov nacionalnega brutodohodka.

Podpiramo državne in meddržavne dogovore in načrte za izboljšanje varovanja okolja in za zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov.

IV.2.2 Slovenija kot kraj za zaposlitev in podjetništvo

Močno in na znanju temelječe ekološko-socialno-tržno gospodarstvo omogoča dostop do dela vsem državljanom in državljanom, dobro plačilo in zagotavljanje socialnih pravic.

Zavzemamo se za večjo prožnost na trgu dela, ki bo delodajalce spodbudila k novemu zaposlovanju, ko bodo potrebovali novo delovno silo.

Država mora z ustrezno davčno politiko podjetjem omogočiti, da bodo bolj konkurenčna, in jih razbremeniti prevelikih stroškov dela. Spodbujati mora vlaganje v raziskave in razvoj, da bodo podjetja konkurenčna na domačem in svetovnem trgu.

Prizadevamo si, da bi Slovenija postala kraj, kjer je dovolj delovnih mest za vse državljane, kjer se vsako pošteno delo ceni in kjer je delavec, ki ga opravlja, dobro plačan. Kolikor bolj se bomo približali cilju polne zaposlenosti, toliko lažje bomo zagotavljali socialno varnost tudi tistim, ki zaradi mladosti ali starosti, bolezni ali invalidnosti ne morejo delati. Vsi državljani bomo lahko uživali večjo blaginjo, če bo več ljudi, zmožnih za delo, dobilo zaposlitev, s katero bodo lahko ustvarili dovolj dohodka zase, za svoje družine in za vse tiste, ki so upravičeni do prejemkov in storitev iz sistema socialne varnosti.

Močno gospodarstvo pomeni tudi več sredstev in manj socialnih problemov. Država mora zmanjševati svojo porabo, hkrati pa podpirati tržno gospodarstvo, da bo lahko ustvarjalo nova delovna mesta, kakovostne in tržno zanimive izdelke ali storitve ter dobro plačevalo vse zaposlene, da bodo lahko sebi in svoji družini omogočali dostojno življenje.

Zavzemamo se za vključitev evropskih standardov v našo delovno zakonodajo v zvezi z zagotavljanjem delovnih razmer, delovnega časa, dopustov, varstva pri delu, pogojev za zaposlitev oz. za prenehanje zaposlitve. Urejanje delovnih razmer, ki presegajo te standarde, pa mora potekati v dialogu med delodajalci in delavci oziroma njihovimi združenji ali sindikati. Podpiramo kolektivne pogodbe kot pomemben pravni vir in socialni dialog kot obliko sodelovanja in sporazumnega reševanja sporov.

Prizadevamo si za odpravo birokratskih ovir pri iskanju različnih možnosti zaposlovanja, kot so delo na domu, delo s krajšim delovnim časom, zaposlitev za določen čas oz. za izdelavo določenega projekta. Podpiramo samozaposlovanje, opravljanje samostojnega dela, dopolnilno delo na kmetijah, ustanavljanje novih podjetij in druge možnosti za pridobivanje dohodkov. Podpiramo razvoj podjetništva. Mala in srednja podjetja imajo pomembno vlogo pri zagotavljanju in ustvarjanju novih delovnih mest, ker se lahko hitreje prilagajajo potrebam trga. Domači vlagatelji in podjetniki so izredno pomembni, saj zaposlujejo domačo delovno silo. Manj verjetno je, da bodo zaradi želje po čim večjem dobičku preselili svoja podjetja v druge dele sveta, kjer je delovna sila cenejša.

Zavzemamo se za krepitev zavarovalnih načel v sistemu zavarovanja za primer brezposelnosti. Zavarovanje brezposelnih oseb mora biti usmerjeno predvsem v ukrepe za čimprejšnjo zaposlitev brezposelne osebe in ne sme niti posredno dajati spodbud, zaradi katerih bi bil lahko status brezposelnega privlačnejši kot status zaposlenega.

Močno gospodarstvo pomeni več delovnih mest in manj stroškov za reševanje brezposelnosti in drugih socialnih problemov. Vsak državljan pa je dolžan po svojih močeh poskrbeti zase in za svojo družino ter prek davkov in svojega dela prispevati svoj delež za skupno dobro državljanov Slovenije.

IV.2.3 Davčna, proračunska in monetarna politika

Državljanji imajo vso pravico zahtevati, da bo denar, ki ga prispevajo s plačevanjem davkov, uporabljen vestno in skrbno. Varčnost, ki nam veliko pomeni v našem zasebnem življenju, mora biti izhodišče tudi za porabo denarja v javnem sektorju.

Javni dolg zožuje možnosti delovanja države in prelaga breme na prihodnje rodove. Temeljno načelo za vzdržno proračunsko politiko mora biti gospodarna poraba proračunskih sredstev. Namesto iskanja novih in novih davčnih virov, ki bi dodatno obremenjevali revnejše plasti prebivalstva, si moramo prizadevati za omejevanje javnih izdatkov.

Davki in prispevki morajo biti določeni v skladu z načeli davčne pravičnosti oziroma nepristranskosti. Davčni sistem, ki naj učinkovito prispeva k napredku, ne sme dušiti osebne pobude in motivacije državljanov. Naklonjeni smo takšnim davčnim politikam, ki prispevajo k uresničevanju okoljskih ciljev, pri tem pa zagovarjamo zmanjševanje davčnega bremena na delo.

Bistven pogoj za blaginjo ljudi in ugled Slovenije kot prijaznega okolja za podjetništvo in poslovanje je trden denar. V središču gospodarske politike morajo biti boj proti inflaciji, trdnost proračuna, stalne strukturne izboljšave in zmernost javne porabe. Politika stabilnega denarja se sedaj, v okviru Evropske monetarne unije, izvaja na evropski ravni, Slovenija pa mora z lastno politiko prispevati svoj delež pri sledenju tem skupnim ciljem.

Javno porabo in davčno politiko moramo podrežati svoji zavezi izpolnjevanja določb Pakta o rasti in stabilnosti, s posebnim poudarkom na zadrževanju proračunskega primanjkljaja pod 1% BDP. V javnih financah moramo vzdrževati zadostno prožnost, da bomo lahko nadaljevali zmanjševanje davčnega bremena, ne da bi pri tem kršili svoje zaveze znotraj Evropske monetarne unije.

Izboljšati moramo strateško upravljanje in prioritarno razvrščanje javne porabe. Izboljšati moramo zmožnost upravljanja porabe pri vseh proračunskih porabnikih in pri tem jasno določiti odgovornosti ministrov in javnih uslužbencev.

IV.2.4 Kmetijstvo

Samooskrba s hrano je za državo strateškega pomena, zato se zavzemamo za boljše možnosti kmetovanja in celostni razvoj podeželja.

To pomembno nalogo smo v Sloveniji zanemarili in čedalje bolj postajamo odvisni od nakupa živil v drugih državah. V primeru slabih letin, naravnih nesreč, vojne ali epidemij bomo bolj izpostavljeni težavam, saj v takšnih primerih vsaka država najprej poskrbi za svoje prebivalstvo. Zato podpiramo povečanje pridelave domače hrane in s tem izboljšanje samooskrbe v državi.

Kmetijstvo v Sloveniji je zapostavljeno, kmečko delo pa premalo cenjeno in tudi slabo plačano. Zaradi težjih razmer pridelovanja na hribovitih območjih in zaradi opuščanja kmetovanja na manjših kmetijah se čedalje več slovenske zemlje zarašča z gozdovi. Rodovitna polja pa spreminjamo v zazidljive površine, tako da je delež kmetijske površine na

prebivalca padel na kritično mejo in je že pod ravnijo, ki zadošča za prehransko samooskrbo slovenskega prebivalstva. Kmetje kot pridelovalci hrane morajo imeti prednost pri vsakem nakupu kmetijske zemlje, prednost pri kmetovanju in bivanju na podeželju. Nedopustno je, da se morajo kmetje zaradi nerazumne pozidave na podeželju s pridelavo seliti iz vasi, v rezervate, medtem ko se na kmetijskih površinah zidajo stanovanjski bloki. Še posebej se zavzemamo za varovanje orne zemlje, ta sme biti na voljo za pozidavo le v primeru višje sile oziroma za projekte v državnem interesu, in še to le v primeru, ko res ni mogoča drugačna rešitev.

Organizacije, ki bi se morale zavzemati za boljše možnosti kmetovanja, svojih nalog ne opravljajo zadosti dobro, zato so kmetje brez pravih zastopnikov in sobesednikov na državni in lokalni ravni.

To problematiko je mogoče le delno reševati s subvencijami, vendar brez subvencij lahko pride do popolnega zloma kmetijske proizvodnje in posledično do pomanjkanja zdrave domače hrane. Z opuščanjem kmetovanja pa se spreminja tudi kulturna krajina in zanemarjajo naravne lepote slovenske dežele.

Podpiramo razvoj družinskih kmetij kot enega izmed stebrov slovenskega kmetijstva. Posebno pozornost je treba nameniti kmetijam na območjih s težjimi pridelovalnimi razmerami, na demografsko ogroženih in obmejnih območjih. Zavzemali se bomo za finančno in zakonodajno podporo ljudski obrti in drugim dopolnilnim in dodatnim dejavnostim na kmetijah, ki samo s kmetovanjem ne morejo ustvariti zadostnega dohodka. Zavzemamo se za promocijo slovenske hrane in živilskih izdelkov iz domačih pridelkov in surovin.

Slovensko posebnost, razdrobljeno kmetovanje na hribovitih območjih, je treba tako podpreti, da bo kmetovanje privlačno za mlade in bodo ostajali na kmetijah. Znamka kakovosti za hribovita območja brez industrijskega in prometnega onesnaževanja lahko pripomore k boljšim tržnim pogojem.

Zagovarjamo usklajen sonaravni razvoj kmetijstva in gozdarstva z učinkovitim varovanjem obdelovalne in rodovitne zemlje ter varovanjem okolja. Državne gozdove naj dobijo v upravljanje kmetje, lastniki gozdov pa pravico do deleža dohodkov od lova.

Podpirali bomo združništvo, ki bo temeljilo na vzajemnosti in solidarnosti. Članstvo v kmetijskih zbornici pa mora temeljiti na prostovoljnosti.

IV.2.5 Energetska politika

Raziskovanje na področju energetike in oskrbe z energijo je ključ za učinkovito in trajno oskrbo z energijo. Podpiramo za vse energijske tehnologije odprto raziskovanje.

Evropsko energijsko politiko je treba še okrepiti.

Svetovno razmerje moči med proizvajalci in porabniki energije se spreminja v prid surovinsko bogatih držav. Posledica tega je naraščajoče uvažanje energije, poddržavljanje energijskih sektorjev. Slovenija in Evropa potrebujeta dejavno energetsko politiko, ki ima svetovno razsežnost in ravna premišljeno na področju gospodarstva, politike in znanosti.

Podpiramo varčevanje z energijo, rabo različnih virov energije in razvoj novih tehnologij.

Energija je pogoj za življenje in gospodarstvo. Od oskrbe z njo so odvisni kakovost življenja, rast gospodarstva, zmožnost konkurence in delovna mesta v Sloveniji. Cilji naše energetske politike so varna oskrba, okolju ter podnebnju prijazno pridobivanje in raba energentov, primerne in konkurenčne cene.

Svetovno naraščanje potreb po energiji, visoke cene energentov, čedalje večja mednarodna tveganja z oskrbo ter rastoča odvisnost od politično nestabilnih območij poudarjajo nujnost

dolgoročnih skupnih konceptov za oskrbo z energijo. Brez trajne in varne oskrbe z energijo gospodarski, ekološki in socialni problemi človeštva ne bodo rešljivi.

Stranka se zavzema za varčevanje z energijo v gospodarstvu, gospodinjstvu in prometu. Tehnološke možnosti je treba bolje izrabiti in še naprej razvijati. Naš veliki cilj je do leta 2020 je podvojiti učinkovitost rabe energije. Poleg vodne in sončne energije ima prednost možnost uporabe biomase.

Pomembne sestavine naše raznolike energetske politike so tudi vetrna energija, tehnika toplotne črpalke in geotermalna energija. Z novimi tehnologijami je treba povezati ekološke in ekonomske interese.

Dopuščamo uporabo jedrske energije, ko je v Sloveniji treba zagotoviti zadostne količine energije, ki jih ni mogoče pridobiti iz okolju prijaznejših virov. Pri tem je nujno upoštevati maksimalna varnostna merila tako pri proizvodnji kot pri uporabi in kasnejšem skladiščenju odpadkov. V celotnem procesu je treba izbirati takšne tehnologije, ki količino jedrskih odpadkov zmanjšujejo na minimum.

IV.3 Sodobna družba vrednot

IV.3.1 Družina

Spoštujemo zakonsko zvezo med možem in ženo in podpiramo tradicionalno družino.

Ljudje si na svoji življenjski poti želijo močno partnerstvo, ki zmore premagati tudi težave. Partnerstvo staršev je nosilni steber družine. Njegova kakovost ima velik vpliv na vzgojo otrok. Zakon je vrednota za dva človeka, ki želita biti dolgoročno skupaj, si deliti dobro in hudo ter biti na voljo in v pomoč drug drugemu. Zakonska zveza med možem in ženo je naravna zveza, ki omogoča rojevanje otrok in ustvarjanje družine.

Družina je središče in temelj družbe. Zdrava družina omogoča najboljše možnosti za ljubeča razmerja, za rast vsakega posameznega člana in za vzgojo otrok. Želimo podpreti pomen in kakovost družinskega življenja kot enega izmed temeljev naše družbe in naše prihodnosti. Družina ima nenadomestljivo vlogo za posameznika, skupnost, narod in državo.

Podpiramo podjetja, ki uvajajo certifikat družini prijaznega podjetja, saj morata biti skrb za družino in izboljšanje demografije naša skupna skrb. Družinska politika je politika za splošni blagor državljanov in državljanek in politika prihodnosti za celotno družbo.

Mladini je treba pokazati smisel življenja in pozitivne strani družine v skladu s temeljnimi človeškimi vrednotami. Moškim in ženskam moramo pomagati pri usklajevanju družinskih obveznosti in poklicnega življenja ter spodbujati enakopravnejšo delitev dela pri vzgoji otrok in skrbi za dom. V NSi starševstvo in vzgojo lastnih otrok priznavamo kot pomembno delo za skupno dobro, za zagotavljanje prihodnosti, razvoja in konkurenčnosti slovenskega naroda in države.

Ker menimo, da je urejen zakon najboljša podlaga za vsestransko varno življenje vseh članov družine, dajemo urejeni zakonski skupnosti prednost pri uveljavljanju olajšav za otroke. Samohranilstvo se mora reševati glede na dejansko stanje, ne pa z dopuščanjem špekulacij o večjih ugodnostih pri socialnih transferjih ali otroških dodatkih. Oba od staršev sta dolžna skrbeti za svoje otroke, zato je treba bolje urediti obveznosti obeh pri vzgoji in skrbi za otroke, še posebej v primeru ločenega življenja staršev.

Slovenija je na dnu evropske lestvice glede sklepanja zakonskih zvez, k temu pa zagotovo pripomore tudi nespodbudna zakonodaja za zakonce in privilegirani status neporočenih staršev.

Zavedamo se, da v Sloveniji narašča število ločitev in da to povzroča mnoge bolečine in težave med partnerji, največje žrtve pa so otroci. Pri vzgoji se pogosto kaže pomanjkanje prisotnosti očeta, še posebej v času odraščanja otrok. Država naj s strokovno pomočjo socialnih in svetovalnih služb pomaga zakoncem, ki razmišljajo o ločitvi ali ki so že ločeni. Prav tako pa je potrebna pomoč otrokom, ki so se zaradi tega znašli v stiski.

Zavzemamo se za predporočno pripravo mladih na zakon in družino z možnostjo primernega izobraževanja in svetovanja. Poleg državnih služb podpiramo delo civilne družbe, ki prek svojih inštitutov in drugih ustanov že opravlja pomembno svetovalno in terapevtsko dejavnost.

NSi zavrača enakopravnost istospolnih življenjskih skupnostih z zakonsko zvezo med moškim in žensko pri pravici do posvojitve otrok.

IV.3.2 Domovina slovenskega naroda

Samostojna in neodvisna Slovenija je naša domovina, ki jo spoštujemo in ljubimo, zato želimo zanjo delati pošteno, odgovorno in v duhu dobrega gospodarja.

Ponosni smo na svojo domovino Slovenijo. Njeno neodvisnost, predvsem pa nastajanje demokracije in postavljanje temeljev nove države v devetdesetih letih 20. stoletja so v veliki meri sooblikovali tudi člani stranke Slovenski krščanski demokrati, predhodnice Nove Slovenije, skupaj z njihovim ustanoviteljem in prvim predsednikom slovenske vlade Lojzetom Peterletom. S tem dejanjem so se uresničile zgodovinske sanje slovenskega naroda. Naš jezik, kultura in zgodovina so nastajali skozi stoletja. Brižinski spomeniki kot prvi zapisi v slovenskem jeziku, nastanek prve slovenske knjige, slovnice, prevod Biblije ter druga dela slovenske književnosti, socialno prebujanje na prehodu iz 19. v 20. stoletje, pomlad narodov, delo Antona Martina Slomška, Rudolfa Maistra, številnih duhovnikov in drugih domoljubov, boj proti okupatorju ter boj proti revoluciji in revolucionarnemu nasilju med drugo svetovno vojno in po njej, prispevek slovenskih razumniških krogov, zbranih okrog revije 2000, prispevek katoliških revij in druga velika dejanja – vse to je pomembno pripomoglo k oblikovanju slovenske kulture in zgodovine ter zavedanja o lastni narodni identiteti.

Hvaležni smo vsem slovenskim domoljubom, ki so se zavzemali za ohranitev in razvoj slovenstva ter pripomogli k temu, da so se uresničile sanje naših dedov. Hvaležni smo vsem Slovencem in Slovenkam ter slovenskim državljanom, ki so se na referendumu leta 1990 odločili za samostojno pot in se postavili v bran svoje domovine v času agresije JLA.

Hvaležni smo tudi vsem tistim, ki so za samostojno Slovenijo tvegali svoja življenja ali zdravje, premoženje in drugo, kar je pripomoglo k slovenski državni samostojnosti.

Posebna zahvala gre tudi pokojnemu ljubljanskemu nadškofu in metropolitu dr. Alojziju Šuštarju. Z odločno intervencijo pri evropski škofovski konferenci je dosegel razumevanje in podporo ter prispeval k priznanju naše države.

Hvaležni smo tudi našim rojakom v tujini, izseljencem in pripadnikom slovenskih manjšin, prijateljem in podpornikom iz politične skupine Evropske ljudske stranke, ki so v veliki meri pripomogli k mednarodnemu priznanju Republike Slovenije.

Hvaležni smo tudi vsem državam, ki so nas pri tem podprle in med prvimi tudi uradno priznale, še posebej Vatikanu in tedanjemu papežu Janezu Pavlu II, nesporni svetovni moralni avtoriteti, ki je s svojim zgledom podpore opogumil tudi druge države, da so v tako kratkem času priznale neodvisnost Slovenije.

Slovenski narod je naravna skupnost posameznikov slovenskega rodu, ki je na temeljih slovenske kulture zgradila lastno državo. Slovenski narod sestavljajo Slovenci po zavesti, hotenju in jeziku pa tudi po lastnostih, ki jih dajejo rod, kulturno izročilo ter skupna preteklost, ne glede na kraj rojstva ali bivanja.

Dolžnost države je zagotoviti narodu ter vsem državljanom in državljanke takšne življenjske okoliščine, da bo vsakdo v njih videl primeren prostor za izpolnitev svojih življenjskih potreb in osebnih zmožnosti. Želimo, da bi vsi slovenski državljani, ne glede na narodno pripadnost, doživljali Slovenijo kot svojo domovino in prostor sožitja, kjer lahko v miru, svobodi in na demokratičen način uresničujejo svoje potrebe in dosegajo svoje življenjske cilje.

Zavzemamo se za domoljubno vzgojo, ki bo spodbujala ljubezen in spoštovanje do domovine, naroda, države in njenih simbolov, kulture, kulturne dediščine, izročila ter krščanskih in obče človeških humanih vrednot.

Ponosni smo na svojo državo, kulturo, jezik, naravne lepote,... Menimo pa, da se v šoli in državi posveča premalo pozornosti vzgoji za domoljubje in spoštovanje narodne identitete, vrednot naših prednikov, državnih simbolov in slovenstva nasploh. Kdor ne spoštuje dosežkov in vrednot svojih prednikov, je pretrgal korenine in s tem dotok hranilnih snovi za življenje svoje narodne identitete. Cenimo delo, vrednote, dosežke naših prednikov in želimo, da jih kot narod ohranjamo na način in v obliki, primerni za današnji čas. Zgodovina samostojne Slovenije mora biti poučevana kot zelo pomemben del naše narodne zgodovine in naj bo natančno zapisana v vseh učbenikih za poučevanje zgodovine.

IV.3.3 Otroci, mladina in starejši ter osebe s posebnimi potrebami

S svojimi političnimi odločitvami želimo prispevati k oblikovanju družbe, ki bo naklonjena otrokom, v kateri bodo otroci pomenili bogatitev življenja in jim bo omogočen razvoj v spodbudno skrbnem okolju.

Z olajšavami pri plačevanju davkov in prispevkov oziroma z neposrednimi spodbudami je treba pospeševati zaposlovanje oseb z zdravstvenimi težavami ali posebnimi potrebami, starejših delavcev, mlajših žensk, ki si ustvarjajo družino oziroma skrbijo za otroke, in drugih težje zaposljivih kategorij. Medgeneracijsko sožitje, sodelovanje in sobivanje pomembno bogatijo vse generacije, zato ga cenimo, spodbujamo in priporočamo kot pozitiven način življenja in dela raznih generacij.

IV.3.4 Tujci

Spoštujemo pripadnike drugih narodov in narodnosti, ver, manjšin in ras ter obsojamo vsakršno obliko nestrpnosti. Od pripadnikov teh skupin, ki so slovenski državljani, pa pričakujemo integracijo in spoštljivost do slovenskega naroda, kulture, običajev in drugih vrednot, ki so nas v preteklosti oblikovale in imajo velik pomen za naš narod in državo. Podpiramo svobodo izražanja pripadnosti posameznikov tem skupin na način, ki je običajen za svobodno demokratično družbo. Različnost bogati, vendar ne na račun zmanjševanja pravic večinskega naroda in neupravičenih privilegijev manjšin.

Zavzemamo se za mirno sožitje Slovencev in tujcev. Želimo omejiti in nadzirati priseljevanje ljudi iz držav zunaj Evropske zveze, hkrati pa spodbujati integracijo tujcev, ki že dolgo živijo v naši državi ali želijo pridobiti slovensko državljanstvo. Integracija nam pomeni vključevanje ljudi iz različnih kultur v življenje in delo naše družbe ob upoštevanju njihove potrebe in želje po ohranjanju lastne identitete, kulture, jezika in načina življenja. Poudarjamo pa, da ima vsak Slovenec vedno pravico do vrnitve in življenja v domovini.

Podpiramo integracijo tujcev, ki živijo v Sloveniji, in podeljevanje državljanstva pod pogojem, da znajo slovensko, priznavajo našo ustavno in družbeno ureditev, se želijo vključiti v našo družbo in imajo dolgoročno možnost za preživljanje. Vsak tuji priseljenc, ki je po določenih merilih pridobil slovensko državljanstvo, je dolžan spoštovati slovensko kulturo, zakonodajo in izročilo ter uporabljati slovenski jezik za uradno in drugo javno sporazumevanje. Dvojno državljanstvo mora ostati izjema. Tuji sodržavljan bogatijo našo družbo, vendar življenje skupaj z velikim številom ljudi iz drugih kultur poraja tudi težave in strahove, ki lahko vodijo v ksenofobijo in nasilnost do tujcev. Pri sprejemanju tujcev moramo zato upoštevati tudi količinsko zmogljivost slovenske družbe za integriranje priseljencev. Premagovati in

preprečevati je treba razloge za nestrpnost med tujci in Slovenci. Slovenci in priseljenci se lahko učimo drug od drugega, če delujemo v duhu medsebojnega spoštovanja.

Zavzemamo se za to, da pomanjkanja delovne sile v prihodnosti zaradi staranja prebivalstva ne bi reševali predvsem s priseljivanjem, pač pa s spodbujanjem rojstev in s podporo družinski politiki.

IV.3.5 Socialna pravičnost

Podpiramo solidarnost v primerih, ko posameznik, skupina ljudi, narod ali država iz objektivnih razlogov potrebujejo solidarnostno pomoč in smo proti izrabljanju te pomoči za osebno okoriščenje.

Želimo pravične priložnosti za vse državljane in solidarnost do šibkih. Krščansko socialno delovanje pomeni prevzemanje odgovornosti zase in za druge. Šibki, nege potrebni, ostareli, bolni in socialno zapostavljeni državljani smejo vedno računati na našo solidarnost. Socialno državo lahko dolgoročno vzdržujemo samo, če te stroške prigospodarimo s svojo storilnostjo. Damo lahko le toliko, kolikor smo z delom pridobili. V Sloveniji je potreben zakon o enotnih socialnih transferjih, ki bo omogočal preglednost nad vsemi socialnimi transferji z različnih naslovov. To je potrebno zaradi večje preglednosti in pravičnosti pri dodeljevanju socialnih pomoči. Obsojamo pa vsako izmikanje dolžnostim in osebno okoriščenje z denarjem davkoplačevalcev.

Izhodišče naše socialne politike je družina, temelj za izvajanje socialne politike je trdno in učinkovito gospodarstvo. Instrumenti socialne politike morajo biti vgrajeni v stanovanjsko, davčno, družinsko, zdravstveno, pokojninsko-invalidsko in drugo zakonodajo.

Družba mora paziti, da noben posameznik ali skupina ne živi pod mejo socialne varnosti, zato spodbujamo zavest o osebni odgovornosti posameznika za lastni varni socialni položaj, predvsem v starosti. Za socialno varnost vsakega posameznika so zato odgovorni trije dejavniki: najprej vsak posameznik sam, nato njegovo delovno in bivalno okolje in nazadnje država z učinkovito zakonodajo in primernimi finančnimi viri.

IV.4 Življenje in okolje

IV.4.1 Demografski izzivi

Demografska gibanja kažejo, da je obstoj slovenskega naroda dolgoročno negotov, saj se je rodnost v zadnjih desetletjih močno zmanjšala. Z veseljem ugotavljamo, da se je v zadnjih letih gibanje spet obrnilo v pozitivno smer. Zato je naša prednostna naloga zavzemanje za takšno usklajenost vseh področij življenja, da bodo demografski kazalci naše družbe dolgoročno kazali na ravnovesje vseh generacij. Zakonodaja mora zagotavljati razmere, ki bodo državljanom omogočale, da se bodo brez strahu odločali za rojevanje otrok in da bodo brez strahu spoštovali in cenili navzočnost ostarelih in bolnih v svoji okolici. Življenjska doba prebivalstva se zvišuje, kar kaže na izboljšanje življenjskega standarda prebivalstva in na napredek v medicini. V starejši družbi prihodnosti se bodo spremenile tudi potrebe ljudi in njihovih družin. Za te nove potrebe in spremenjene naloge, na primer v infrastrukturi, gospodarskem življenju in lokalni politiki, moramo poskrbeti z novimi političnimi odgovori.

Podpiramo medgeneracijsko sodelovanje na način, da si generacije med seboj pomagajo in iščejo načine sodelovanja. V preteklosti je bilo normalno, da so pod isto streho živeli trije, včasih celo štirje rodovi. Ker imamo v različnih obdobjih različne potrebe, znanje in izkušnje, je treba z ustrezno zakonodajo spodbujati medgeneracijsko sodelovanje z razdelitvijo del, ki so primerna za določeno življenjsko obdobje. Otroci se radi učijo od starejših, starejši so radi v družbi otrok. Zato se zavzemamo za graditev medgeneracijskih centrov. Izkušnje starejših je treba prenašati na mlajše, to pa je mogoče s spodbujanjem mentorstva in svetovanja ter vključevanja vitalnih starejših oseb v delo, ki bi ga še lahko opravljale z veseljem in v splošno korist.

IV.4.2 Zdravje

Zdravje je velika vrednota, zato morajo biti osnovna zdravstvena oskrba ter preventivni ukrepi dostopni vsem državljanom. Vsak posameznik pa je odgovoren za zdrav način življenja.

V zdravstvu se zavzemamo za izboljšanje zdravja državljanov, za preprečevalne ukrepe ter za etičnost na področju biogenetike ter v zdravstvu sploh. Sodoben koncept zdravstvenega varstva postavlja v ospredje zdravje in izpodriva bolezen kot izhodišče. Za merilo naj sistemom zdravstvenega varstva služijo evropski standardi. Tako kot pri socialnih pravicah je treba poudarjati skrb posameznika za lastno zdravje.

Treba je določiti, kaj je javni interes in kaj je v tej državi finančno vzdržno. Od tu pa izhaja naslednja faza, to je primarno zdravstveno varstvo s preventivo, ki ima podlago v populacijskih in epidemioloških podatkih in smernicah Evropske zveze. Ustrezna določitev zdravstvene mreže na primarni ravni se nato samo nadgradi s krajevnimi posebnostmi, dogradi se sekundarna raven, ki je lahko specialno usmerjena glede na potrebe krajevnega prebivalstva in bolnišničnih zmogljivosti.

Razvoj zdravstva poteka tako hitro, da se nobena napredna demokratična država, ki ima vizijo, ne more odpovedati načrtovanemu in usmerjenemu ter dobro uravnavanemu vložku zasebnega kapitala v zdravstveni sistem. Vlaganje zasebnikov v zdravstveno infrastrukturo znižuje materialne stroške države, omogoča večjo ponudbo storitev in enakomernejšo dostopnost storitev ter omogoča uresničevanje javno-zasebnega partnerstva, kar je tudi v skladu z usmeritvami EZ. Ločiti moramo med delom koncesionarjev v javni službi in delom čistih zasebnikov brez koncesije, ki omogočajo samoplačniške in nadstandardne zdravstvene storitve.

V času nepredvidljivega razvoja novih farmacevtskih in bioloških zdravil ter metod, ko se hkrati bliskovito večja obseg možnosti odkrivanja in zdravljenja najrazličnejših bolezni in obolenj, bo stranka zagovarjala dosledno spoštovanje in poudarjanje etičnosti zdravniškega poklica, etiko in odgovornost raziskovalcev na tem področju in etiko pri sprejemanju strategij razvoja in raziskav v farmacevtski industriji. Novosti morajo upoštevati blagor posameznega pacienta, morajo pa tudi biti raziskane z vidika prednosti in slabosti, ki jih prinašajo v celotno družbo. Še posebej bomo pozorni na etični vidik raziskav, razvoja in uporabe na področju biogenetike.

Široka mreža osnovnega zdravstva (z možnostjo izbire družinskega zdravnika) naj bo organizirana enakomerno po vsej Sloveniji, ob gospodarni porabi javnih sredstev in osebni skrbi za zdravje. Na sekundarni ravni se zavzemamo za prijazno in dostopnejše zdravstvo, za gospodarno mrežo bolnišnic ter stroškovno racionalizacijo in preglednost porabe finančnih sredstev v javnem zdravstvu.

IV.4.3 Varstvo okolja in ohranjanje narave

Podpiramo celovit in okoljsko skladen razvoj Slovenije, temelječ na naravnih danostih. Z okoljskimi spremembami se je treba soočiti in prebivalce Slovenije pripraviti na podnebne spremembe. Že sedanje razmere dokazujejo, da se je kakovost življenja v tem oziru poslabšala. Neurja uničujejo domove, kmetijske pridelke in druge dobrine. Pri urejanju prostora je treba upoštevati lokalne posebnosti za varnejšo gradnjo objektov in ustrezno izbiro primernih kritin. Upoštevati je treba spremenjene vremenske razmere in večjo možnost poplav, viharjev, toče in plazov. Glede na ta dejstva morajo lokalne skupnosti tem vprašanjem nameniti več pozornosti pri sprejemanju prostorskih aktov. Za obvladovanje podnebnih sprememb je potrebno dodatno izobraževanje prebivalstva kot tudi stroke, gradbenih in drugih izvajalcev.

Spodbujali bomo okolju prijazno proizvodnjo in razvoj ter uporabo sodobnejših tehnologij, ki preprečujejo, odpravljajo ali zmanjšujejo obremenjevanje okolja. Posebno pozornost bomo

namenili pridelavi zdrave, kakovostne hrane in skrbi za zagotavljanje neoporečne pitne vode za vse prebivalce Slovenije. Da bi izboljšali kakovost okolja, je nujno urediti tudi področje odpadkov. Podpirali bomo projekte, ki bodo imeli že v svoji zasnovi tudi minimiziranje proizvedenih odpadkov in embalaže ter predviden čim večji del njihovega recikliranja. Zavzemali se bomo za zmanjševanje odpadkov na izvoru, za njihovo vnovično uporabo, termično izrabo in neškodljivo odlaganje in shranjevanje ostankov odpadkov.

Svetovno varovanje podnebja je velika ekološka naloga za sedanost in prihodnost. Podnebne spremembe povzročajo ekološke, socialne in gospodarske posledice. Glavni vzroki za podnebne spremembe sta preveliko izkoriščanje zemlje in rastoča koncentracija toplogrednih plinov v ozračju, s čimer je podrt naravno ravnovesje. Nujni izziv je okoljsko varčna in varna oskrba z energijo v industrijskih mestih pa tudi na podeželju.

Vsi smo odgovorni za dolgoročne posledice svojih dejanj, prav tako pa za prenašanje posledic na prihodnje rodove. Nujno potrebna je preventivna okoljska politika, ki usklajuje naše razumevanje sveta, narave in človeka. Z vsemi osebnimi in političnimi odločitvami moramo pravično odgovarjati na potrebe za varovanje osnovnih dobrin, kot so voda, zemlja in zrak.

Pri zmanjševanju toplogrednih plinov se osredinjamo na tri stvari: varčevanje z energijo, uporaba obnovljivih virov energije in podnebnju manj škodljive ali neškodljive mešanice energij. Prizadevati si moramo za raziskovanje in razvoj podnebnju prijaznih tehnologij.

Sredstva in načini so moderne tehnologije, učinkovitejša izraba in večja uporaba obnovljivih virov energije.

Velik pomen imata tudi razvoj in kakovost prometnih poti in prevoznih sredstev, kar vpliva tako na okolje kot na gospodarsko rast in razvoj pokrajin. Vsa prevozna sredstva se morajo bolje mrežasto povezati. Mobilnost je za vse ljudi pomembna prvina osebnega oblikovanja življenja in svobode. Ta svoboda zaradi obremenjevanja okolja zahteva posebno odgovornost vsakega posameznika za okolju prijaznejši način življenja.

IV.4.4 Stanovanja

Vsakemu državljanu, zlasti pa družinam z otroki, mora biti dosegljiva realna možnost, da si zagotovi vsaj minimalni stanovanjski standard v lastnem ali najetem stanovanju ali stanovanjski hiši. Država mora pomagati mladim družinam pri reševanju prvega stanovanjskega problema.

IV.4.5 Prosti čas in šport

Šport in rekreacija v vseh življenjskih obdobjih podpirata bolj zdravo in kakovostno življenje. Slovenija je že dokazala, da smo narod športnikov, tudi vrhunskih. To želimo ohranjati, vendar ne v škodo kakovostnega in rekreativnega športa ter športa mladih. Zato bomo skrbno in sistematično podpirali ne le športno pot vrhunskih športnikov, temveč tudi njihovo pripravo na življenje po končani športni poti.

Prepričani smo, da je vlaganje v športne in rekreativne dejavnosti za športno in rekreativno udejstvovanje državljanov v vseh življenjskih obdobjih največja podpora zdravemu načinu življenja. Postati moramo država ozaveščenih državljanov, ki so telesno in duševno v dobri kondiciji. Zato smo prepričani, da je tisto vlaganje države v šport, ki širi prostor športa na vse generacije in hkrati skrbi za razvoj tekmovalnega športa, vlaganje v zdravo prihodnost naroda in državljanov.

Podpiramo celovite programe za dejavno - športno preživljanje prostega časa. Taka usmeritev lahko izboljša turistično ponudbo, našim vrhunskim športnikom pa lahko pomeni eno od možnosti za delovanje na športno-turističnem področju po končani tekmovalni karieri.

Slovenija potrebuje poseben zakon o prirejanju velikih športnih prireditiv, s katerim bo urejeno tudi obiskovanje in vedenje gledalcev. Čedalje pogostejše nešportno ravnanje gledalcev na športnih prireditvah je treba ustrezno sankcionirati in urediti tudi vprašanje financiranja varovanja in vzdrževanje reda na športnih prireditvah.

IV.5 Kultura, izobraževanje in znanost

IV.5.1 Kultura in jezik

Slovenska kultura pomeni zakladnico narodovega ustvarjanja skozi stoletja, zato smo nanjo ponosni in jo želimo ohranjati, hkrati pa z ustrezno zakonodajo spodbujati ustvarjalnost in kulturno udejstvovanje sodobnih ustvarjalcev. Za sedanost in prihodnost narodne skupnosti, katere identiteta ne temelji niti na zgodovinsko poudarjeni državitvornosti niti na izredni gospodarski ali vojaško-politični moči njene elite, je kultura nepogrešljiva. Brez slovenske kulture ne bi bilo ne slovenske države ne slovenske politike. Vrednote kulturne dediščine in dosežki sodobne kulturne ustvarjalnosti se lahko uveljavljajo tudi kot gospodarska kategorija (v turizmu, v tiskarski in diskografski proizvodnji, v industrijskem oblikovanju idr.).

Zavzemamo se za družbeno priznanje kulture, ki ima poseben status, ker je nosilka nacionalnega interesa, vrednot ter pot posameznikovega in narodnega samouresničevanja in ustvarjanja.

Zavzemamo se za uveljavljanje in razvoj slovenščine na tradicionalnih in novih področjih, zlasti v informacijski tehnologiji, v podjetništvu, na univerzi in v turizmu. Potrebna je aktivna jezikovna politika. Slovenskim državljanom mora biti zagotovljeno, da bodo lahko o vseh javnih zadevah govorili in dobili informacije v slovenskem jeziku. Od funkcionarjev, ki zastopajo Slovenijo v institucijah EZ, pričakujemo, da bodo tam dosledno uveljavljali pravico do rabe slovenščine kot enega izmed uradnih jezikov EZ.

Želimo uravnoteženo skrb za osrednje kulturne ustanove in za decentralizirano mrežo teh ustanov po občinah in pokrajinah. Vsi državljani imajo pravico do uživanja kakovostne kulture in do delovanja na področju kulture. Podeželje je nosilec avtentične narodne kulture in ljudskega izročila ter kulturne dediščine, zato ima v slovenski kulturi posebno veljavo. Ljubiteljska kulturna dejavnost ima pomembno vlogo za razvoj posameznika in predstavlja pomemben pozitiven prispevek v življenju posameznika in družbe.

IV.5.2 Izobraževanje in vzgoja

Znanje je velika vrednota, zato mora biti izobraževanje dostopno vsem, ker omogoča napredek, večjo enakopravnost, enake možnosti in boljše življenje. Vzgoja je zelo pomemben del v izobraževalnem procesu, zato ji je treba posvečati posebno pozornost.

Podpiramo razvoj harmoničnega človeka, zmožnega in pripravljenega za življenje v družbi in za zdravo ter zadovoljno osebno življenje. V vzgojnem okviru našega celostnega pogleda na človeka se zavzemamo za krščansko perspektivo, ki temelji na vzgoji »glave, srca, duše in rok«. Zato mora biti izobraževanje močno povezano z vzgojo za vrednote, z resničnimi problemi in izzivi današnjega sveta, z učenčevimi izkušnjami in težnjami po smislu.

Bistvena vloga tako usmerjene šole ni zgolj posredovanje znanja učencem, temveč razvijanje njihovih zmožnosti, ustvarjalnosti in odgovornega ravnanja v družini in družbi. Enako celostno pojmuje učiteljevo vlogo: organiziranje učenja kot osebne rasti, spodbujanje razvoja raznolikih in čedalje višjih učenčevih zmožnosti, razvijanje čustvenih in duhovnih potreb, skrb za sproščene in zaupanja vredne družbene stike, tesno povezovanje umskega, čustvenega, socialnega, telesnega in gibalnega s tehnično-praktičnim, estetskim in etičnim.

Zavzemamo se za razvijanje vseh ključnih zmožnosti, kot so obvladanje maternega jezika, znanje vsaj dveh tujih jezikov, naravoslovna znanja, zmožnost uporabe novih informacijsko-

komunikacijskih tehnologij, znanje o podjetništvu in samozaposlovanju, razvijanje zmožnosti učenja, tudi vseživljenjskega.

Učitelj mora biti učencu v vseh ozirih pozitiven zgled človeka, ki spoštuje svoje učence, jih motivira za učenje in tudi vzgaja. Dobro usposobljeni, osebnostno zreli, uravnoteženi in samozavestni učitelji, ki se nenehno izpopolnjujejo in posodablajo svoje znanje in metode, uporabljajo nove tehnologije, največ pripomorejo h kakovostnemu izobraževanju. V izobraževanju je potrebno tesnejše povezovanje teorije in prakse, še posebej v srednješolskem strokovnem in poklicnem ter na visokošolski ravni. Strokovno, poklicno in srednje šolstvo ima pomembno vlogo pri razvoju kadrov za razvoj občin, regij in države. Zavzemamo se za povezovanje teorije s prakso ter za doseganje višjih ravni znanja. Pomembno vlogo ima izobraževanje odraslih in vseživljenjsko učenje ter izobraževanje ljudi s posebnimi potrebami.

Socialno in kulturno prikrajšanim otrokom iz revnih družbenih plasti je treba posvetiti več pozornosti za odpravljanje posledic socialne neenakosti. Skrb za nadarjeno mladino je dejavnost posebnega družbenega pomena.

V skladu z evropsko konvencijo o človekovih pravicah poudarjamo pravico staršev, da otrokom zagotovijo takšno vzgojo in izobraževanje, ki je v skladu z njihovim lastnim verskim in filozofskim prepričanjem.

Ob doseganju in ohranjanju visoke kakovosti javnega šolstva podpiramo tudi razvoj zasebnega šolstva, ker zagotavlja možnost izbire, izboljšanje kakovosti izobraževanja in večjo konkurenčnost.

Zavzemamo se za vseživljenjsko izobraževanje državljanov in nenehno poklicno izpopolnjevanje in izobraževanje zaposlenih.

IV.5.3 Znanost in tehnologija

Visoko šolstvo in znanost sta temelj družbenega napredka in pogoj za uspešno gospodarstvo. Trikotnik v našem raziskovalnem prostoru – univerze, javni raziskovalni zavodi in gospodarski razvojni laboratoriji – mora začeti ustvarjati in vzdrževati skupno slovensko raziskovalno sfero in jo uskladiti z evropskim raziskovalnim prostorom. Treba je ustvarjati razmere za nastanek povezanega, fleksibilnega in vsem raziskovalcem dostopnega prijaznega trga raziskovalne delovne sile.

Raziskave in znanje sta ključna dejavnika pri spodbujanju kakovosti in razvoja v gospodarstvu in s tem njegove konkurenčnosti. Ustrezno izobraževanje in nove tehnologije ustvarjajo nova delovna mesta, spodbudno okolje, predvsem za srednje in malo podjetništvo, kar pripomore k uravnoteženemu razvoju vseh pokrajin in celotne države ter k dvigu splošne kakovosti življenja in konkurenčnosti slovenskega gospodarstva.

IV.5.4 Novi mediji in telekomunikacije

Dostopnost novih medijev in telekomunikacij ter znanje in usposobljenost državljanov za njihovo uporabo imajo velik pomen za večjo učinkovitost pri delu, za razvoj gospodarstva in boljšo kakovost življenja. Zato je treba podpirati izobraževanje državljanov vseh starostnih skupin za uporabo novih medijev in telekomunikacij ter spodbujati njihov razvoj in dostopnost v vseh slovenskih krajih.

IV.6 Doma v Sloveniji, v Evropi in v svetu

IV.6.1 Slovenija v Evropi

EZ je prostovoljna skupnost držav, Slovenija pa je enakopravna članica te skupnosti. Evropska zveza zagotavlja mir, sodelovanje in varnost na evropski celini. Ta miroljubni projekt je tudi velik zgodovinski dosežek, nastal na ruševinah druge svetovne vojne. Državljeni in ljudje Evrope so povezani s skupnimi interesi in vrednotami.

Z močnim notranjim trgom in dolgoročno stabilnostjo skupne evropske valute je Evropska zveza v položaju, ki bo tudi v prihodnje omogočal večjo socialno varnost in blaginjo za vse ljudi.

V Novi Sloveniji cenimo geslo EZ »Združeni v različnosti« in podpiramo prizadevanje EZ, da vsak narod ohranja, utrjuje in razvija svojo identiteto, kulturo, jezik in druge posebnosti. V tem duhu se bo treba v nadaljnjem razvoju EZ odločno zavzemati za zdravo ravnotežje med vplivi raznovrstnih in včasih nasprotujočih si usmeritev na področjih, kot so prosti pretok, migracije, standardizacija, centralizacija, regionalizacija idr.

Na mednarodnem področju bo stranka nadaljevala utrjevanje Slovenije kot suverene države ter enakopravne članice Evropske zveze in Atlantskega zavezništva. Z lastno neodvisno, miroljubno in konstruktivno zunanjo politiko bo posebej prispevala k miru in razvoju v jugovzhodni Evropi, izpolnjevala svoje mednarodne obveznosti ter se na podlagi dialoga, enakopravnosti in vzajemnosti kot enakopravna članica povezave zavzemala za svoje pravice in avtentične interese.

NSi v svojem evropskem poslanstvu stranka ni zaprta v slovenski prostor, temveč se čuti sestavni del velike družine strank, ki sestavljajo Evropsko ljudsko stranko (ELS). Kot dedinja domačega ljudskega in krščanskodemokratskega političnega izročila, ki je odločilno prispevalo k oblikovanju identitete slovenskega naroda, prepoznavna dosežke političnih sil iz okrilja omenjene stranke. Te so namreč na podlagi enakih temeljev odločno pripomogle k oblikovanju in prenovi svobodne, demokratične Evrope.

Vsi deli slovenskega naroda, razen Slovencev na Hrvaškem in v zdomstvu ter izseljenstvu, danes živijo v mejah Evropske zveze. Prvič v zgodovini živi slovenski narod znotraj meja iste politične entitete. To pa nedvomno pomeni nove izzive za določitev skupne slovenske prihodnosti. Slovenska država mora biti prijazna do vseh Slovencev. Članstvo v Evropski zvezi nas je na poseben način približalo konceptu Zedinjene Slovenije. Samostojna slovenska država pa mora skrbeti za slovenski narod kot celoto, ki živi znotraj njenih meja kot tudi zunaj njih. Slovenija mora sprejeti svoje obveznosti do slovenskih izseljencev in jih priznati kot enakopraven del naroda, hkrati pa mora varovati in podpirati slovenske manjšine, ki živijo v vseh sosednjih državah.

IV.6.2 Širitev Evropske zveze

Širitev Evropske zveze ima svoje meje. Smo zagovorniki odločnega, a hkrati realističnega procesa širitve EZ. Proces evropske integracije seveda ne pomeni prenosa vseh pristojnosti z države članice na evropske ustanove, temveč vključuje spoštovanje kulturne in jezikovne raznolikosti ter načela subsidiarnosti, ki določa primerno porazdelitev teh pristojnosti med različnimi ravnmi: celotne EZ, nacionalne države, pokrajine in občine. Tako naj bi se zagotovila preglednost pri sprejemanju odločitev, ki bi morale biti sprejete na državljani čim bližji ravni.

Zagovarjamo dobrososedske stike med Slovenijo in sosednjimi državami, saj državljane na tem delu celine povezujejo številni skupni interesi. Posebej bomo spodbujali skupne čezmejne projekte, zlasti na obmejnem območju, da bi omogočili skladen gospodarski razvoj in družbeni napredek na teh območjih, po drugi strani pa boljše medsebojno poznanje in sodelovanje prebivalcev, kar bo pripomoglo k odpravi morebitnega nezaupanja. Pri tem

zahtevamo - in za to si bomo še nadalje prizadevali - spoštovanje evropskih standardov pri obravnavi slovenskih manjšin v vseh sosednjih državah, seveda pa tudi priznanih manjšin v Sloveniji.

Širitev Evropske zveze na države srednje in vzhodne Evrope ni bil lahek, vendar pravilen odgovor na premagovanje razklanosti evropske celine. Po tej obsežni, zgodovinski širitvi EZ je nujno potrebno obdobje konsolidacije.

Zavzemamo se za jasne meje Evropske zveze in poudarjamo strogo upoštevanje pristopnih meril. Evropa ima poleg zemljepisnih tudi svoje zgodovinske in kulturne meje. Zavračamo politične »popuste« za nekatere države pristopnice. Članice EZ smejo postati zgolj države, ki so pripravljene izpolniti vsa zahtevana pristopna merila.

Tudi za države zahodnega Balkana podpiramo perspektivo polnopravnega članstva v EZ ob izpolnjevanju pristopnih meril.

Ne podpiramo članstva Turčije v EU, zavzemamo pa se za privilegirano partnerstvo. To omogoča dobro sodelovanje EZ in Turčije, hkrati pa zagotavlja ohranjanje kulturne identitete tako EZ kot tudi Turčiji. Ker je Turčija pomembna sosedja, mora Evropska zveza pri sodelovanju s Turčijo to tudi upoštevati.

IV.6.3 Ohranjanje miru, varnost in obramba Slovenije

Zavzemamo se za ohranjanje miru z dialogom in sodelovanjem s sosednjimi državami, državami EZ in tudi drugimi državami Evrope in sveta. Obrambni sistem, to je njegov vojaški in civilni del, pa tudi področje notranje varnosti države, obravnavamo kot celoto, ki je tesno vpeta v vse sfere delovanja države. Obrambnega sistema ne pojmuje kot porabnika proračunskega denarja, temveč kot sistem, ki je lahko delodajalec, nosilec izobraževanja na različnih področjih, tudi zunaj specifičnih strok, nosilec tehnološkega razvoja, znanosti, zdravstva. Lahko je tudi izvir novih naložb in primer znanstveno-tehnološkega sodelovanja z najbolj razvitimi državami na svetu. Vlaganje v obrambni sistem ponuja poleg svoje vitalne naloge zagotavljanja miru ter varnosti države in prebivalstva dodatne pozitivne učinke praktično na vseh področjih delovanja države. Prizadevamo si, da se vrneta ugled in avtoriteta slovenski vojski, policiji, carini, sodstvu in drugim organom nadzora in pregona, tako da bodo lahko uspešno opravljali svoje državotvorno delo in imeli vso zaupanje državljanov.

Varnostna politika, za katero se zavzemamo, zahteva celosten pristop k zagotavljanju lastne varnosti, varnosti v Evropi in varnosti celotne mednarodne skupnosti. Ta politika ne zadeva samo obrambne politike, temveč obsega tudi varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, delovanje na področju zunanjih in notranjih zadev, gospodarstva, znanosti, sociale, zdravstva in kulture. Nujno je tudi del splošnega mednarodnega zavzemanja za boj proti revščini, lakoti, nerazvitosti, za človekove pravice in socialne reforme, za varovanje okolja in naravnih virov, za boj proti mednarodnemu terorizmu, organiziranemu mednarodnemu kriminalu in ilegalnim migracijam ter zajema tudi preprečevanje in blažitev posledic naravnih in ekoloških katastrof.

IV.6.4 Slovenija v svetu

Globalizacija odpira nove možnosti za vse vrste mednarodnega sodelovanja in za več miru v svetu. Odprte meje zblížujejo ljudi bolj kot kdaj prej. Hkrati obstaja potreba za ohranjanje narodne, verske in kulturne identitete.

Nevarni so predsodki, združeni z agresivnim omejevanjem strpnosti, šovinizem, mednarodni terorizem, kriminalne mreže, nalezljive bolezni in boj za naravna bogastva, surovine in vodo.

Zato prepleteni svet ni idilična vas. Po razpadu komunizma so mnogi upali na svetovno zmago demokracije in na nov svetovni red z mirom in svobodo ter odpravo lakote. To upanje

se ni uresničilo. Po koncu hladne vojne so razpadle države ogrožali delitveni boji za surovine in vodo, okoljske krize, velike migracije in etične, kulturno-religiozne državljanske vojne.

Klasična nacionalna država sama ne more več zagotavljati varnosti in svobode za svoje državljane. Meje notranje in zunanje svobode so spričo mednarodnega terorizma in orožja za množično uničenje zabrisane. Te nevarnosti ogrožajo ljudi v Sloveniji in Evropski zvezi. Zato so nujno potrebni preprečevalni ukrepi in daljnosežno preprečevanje konfliktov v mednarodnem sodelovanju.

Globalizacija ni samo gospodarski izziv, temveč tudi kulturni. Samo tisti, ki pozna pravo vrednost svoje kulture, je zmožen strpnosti do drugih. Odprtost v svet in domoljubje sodita skupaj. Spoštovanje svoje kulture omogoča identiteto in povezanost. To je pogoj za dialog z drugimi kulturami. Narediti moramo vse, da preprečimo predsodke o kulturnih razlikah ter delujemo za mir in miroljubno sožitje različnih kultur. Na slovenskem ozemlju je prioriteta ohranjanje slovenske kulture, jezika in kulturne dediščine, zato pričakujemo od vseh priseljenih državljanov spoštovanje slovenske države, njene zakonodaje, kulture in pričakujemo rabo slovenskega jezika v javnosti.

Krščanska ljubezen do bližnjega obvezuje obliko solidarnosti in socialne varnosti. Pri določitvi zunanjepolitičnih smernic se mora danes vsaka država, tako tudi Slovenija, zavedati priložnosti pa tudi tveganj, ki jih prinašata globalizacija oz. hitro se spreminjajoči svet. Ta pelje k večji odprtosti in naraščajoči medsebojni odvisnosti, po drugi strani pa prinaša večjo ranljivost posameznih držav ter državnih in meddržavnih struktur. Cilj odgovorne politike, ki je blizu državljanom, je tako povsem jasen: treba se je izogniti globalizacijskim tveganjem, hkrati pa uporabiti možnosti, ki jih globalizacija ponuja. Tako mora ustrezna zunanja in varnostna politika svojim državljanom zagotoviti oblikovanje prostora svobode, miru in varnosti.

Slovenija ima ugodno zemljepisno lego in številne naravne dobrine ter razvito gospodarstvo, zato ima večina prebivalstva razmeroma dober življenjski standard. Zavedamo pa se, da je tudi v Sloveniji navzoča revščina in da moramo kot posamezniki, družba in država poskrbeti za tiste, ki so se znašli na robu družbe ali v pomanjkanju. Zaradi nepravilne razdelitve svetovnega bogastva, naravnih dobrin in podnebnih razmer pa se del svetovnega prebivalstva nahaja v zelo hudi revščini, pomanjkanju hrane in vode, ogrožajo jih nalezljive bolezni, vojne, nasilje in naravne nesreče. Zato se povečuje tudi pritisk na meje Evropske zveze in mnogi begunci iščejo zatočišče v Evropi. Potrebna je skupna evropska politika priseljevanja za zmanjšanje števila nezakonitih priseljencev in za preprečevanje zlorab, ki so s tem povezane.

Zavzemamo se za gmotno in drugo pomoč revnim državam, da bi lažje našle pot iz revščine in predvsem odpravile lakoto. Menimo, da je najboljša pot v podpori izobraževanju in projektom, ki bodo pripomogli k temu, da si bodo te države in njihovi prebivalci lahko v večji meri sami pomagali, se gospodarsko razvijali ter večali stopnjo demokracije in socialne varnosti.

Razvojna politika prispeva k preventivni obrambi pred globalnimi nevarnostmi, h krepitvi naših strateških, političnih, gospodarskih in znanstvenih partnerstev.

Prihodnja razvojna politika mora biti učinkovita, pravična in organizirana. Želimo si močne vsebinske in organizacijske povezave med zunanjo, varnostno, gospodarsko, okoljsko in kulturno politiko za zagotavljanje varnejšega in pravičnejšega sveta.

Sklep

Nova Slovenija, krščanska ljudska stranka, bo ta temeljni program stranke po potrebi dopolnjevala, njegove vsebinske postavke pa pri pripravi svojih volilnih programov ustrezno aktualizirala.